

DE FAMILIE JONKERS

Eindelijk had Irma, de vrouw van Flup, haar geluk gevonden. Zo dacht ze althans toen ze in 1916 met hem in het huwelijk trad. Irma was opgegroeid in een weeshuis, geleid door een zusterorde. Toen ze in 1914, op zestienjarige leeftijd, had geweigerd om in te treden in de orde, was haar duidelijk gemaakt dat ze beter elders een onderkomen zocht.

Ze had haar ouders nooit gekend. Kort na haar geboorte was ze te vondeling gelegd aan de poort van het weeshuis. Het gevoel van een thuis had ze nooit echt ervaren. Haar zoektocht naar een nieuwe plek leidde haar al snel naar de hoeve van de familie Jonkers. De boerin had medelijden met het jonge meisje en kon hulp in de keuken gebruiken. Zo kwam Irma terecht bij een gezin dat haar leven kleur en betekenis zou geven, al kon ze dat toen nog niet vermoeden.

Voor het eerst in haar leven ervoer Irma wat het betekende om deel uit te maken van een warm gezin. In tegenstelling tot de andere knechten en meiden mocht zij in het huis verblijven. Moeder Jonkers had altijd van een dochter gedroomd, maar het leven had haar en haar man slechts twee zonen geschonken: Jozef en, twee jaar later, Flup. Na enkele miskramen leek haar lichaam geen gezonde vrucht meer te kunnen dragen.

Vanaf hun eerste ontmoeting voelde moeder Jonkers dat Irma een goed hart had. Ze schonk haar meteen haar vertrouwen. Toen bleek dat Irma niet alleen een waardevolle hulp in de keuken was, maar ook handig met naald en draad — ze kon zelfs kleding ontwerpen en maken — begon bij de boerin een plan te rijpen.

Jozef, de oudste zoon, was een pientere en ondernemende jongeman. Toen hij zijn ouders meedeelde dat hij priester wilde worden, waren ze vervuld van trots. Flup daarentegen had een heel ander karakter: schuchter, stil, en liever op de achtergrond. Priesterstudies zouden te zwaar voor hem zijn, maar hij had eens tegen zijn moeder gezegd: 'Misschien kan ik wel ergens intreden en broeder worden.' Moeder Jonkers had hem onderzoekend aangekeken en slechts geantwoord: 'We zullen nog wel zien, Flup. We hebben nog alle tijd.'

Die terughoudendheid had een duidelijke reden. Eén zoon afstaan aan God en de Kerk was aanvaardbaar, maar beide? Dan zou er geen opvolger zijn voor de boerderij en dat wilde ze koste wat kost vermijden. Want hoewel Flup teruggetrokken was, was hij een harde werker met veel verstand van het boerenleven. Meer dan zijn oudere broer, zo had boer Jonkers al meermaals en goedbedoeld tegen zijn vrouw gezegd: "Onze Jozef is perfect geschikt voor het priesterambt, en onze Flup heeft alles in zich om de boerderij over te nemen."

Die overtuiging werd deels ingegeven door zijn vrouw, die niet zinnens was om de Kerk met beide zonen te laten vertrekken. Zo godsdienstig was moeder Jonkers immers niet. Het was een karaktertrek die ze ongewild had doorgegeven aan de schijnbaar zo devote Jozef.

De komst van Irma bleek de ideale oplossing voor het probleem waarmee boerin Jonkers worstelde. De jonge vrouw was braaf, gedienschtig en bovendien gezegend met een scherp verstand. Vanaf het begin klikte het tussen haar en Flup, de tweede zoon van het gezin. Ze waren zelfs van dezelfde leeftijd.

Irma was ontvankelijk en beïnvloedbaar; wat de boerin zei, nam ze aan als waarheid. Zo ontstonden er warme gesprekken tussen de twee vrouwen. De boerin wist precies welk doel ze voor ogen had en leidde haar nieuwe huisgenote met zachte hand naar waar ze haar wilde hebben. Zoveel aandacht en waardering had Irma nooit eerder gekend.

In het weeshuis had ze leren lezen en schrijven, maar verder was ze vooral ingezet voor allerlei taken: poetsen, helpen in de keuken, bijspringen in het naaiatelier. De nonnen hoopten dat ze zou blijven en zich voor altijd aan de orde zou verbinden als goedkope hulp. Zuster in de ware zin van het woord zou ze nooit worden — daarvoor ontbraken de juiste studies, en volgens de nonnen ook de roeping.

Maar daarin vergisten de dienaressen van de Kerk zich schromelijk. Irma was dan wel gehoorzaam en bescheiden, ze was ook veel intelligenter dan ze werd ingeschat. Ze observeerde scherp, leerde snel, en wat ze eenmaal had opgeslagen, bleef haar bij.

Boerin Jonkers was de eerste die dat doorhad. Haar plan lag binnen handbereik. Op subtiele wijze zorgde ze ervoor dat Flup en Irma geregeld samen waren. En dan, haast achteloos, liet ze tegenover elk van hen apart vallen: "Jullie zouden een mooi koppel zijn." Irma en Flup trokken grote ogen bij die woorden, maar het zaadje was geplant en het zou vrucht dragen.

Met de goedkeuring en steun van haar man wist de boerin haar zoon en de jonge vrouw ervan te overtuigen dat ze voor elkaar bestemd waren. Irma en Flup trouwden midden in de oorlogsperiode. Kort daarna werd Flup opgeroepen voor de legerdienst, en hun leven nam een drastische wending.

Vanaf hun trouwdag ging Irma door het leven als Irma Jonkers. Voor het eerst had ze een officiële naam en dat ene feit zou haar leven ingrijpend veranderen, veel meer dan ze toen kon vermoeden.

1918

Eindelijk zwegen de wapens. Het trieste bloedvergieten kwam tot een einde. Ook België kreunde onder de ellende van de voorbije jaren. Zinloos geweld had talloze gezinnen beroofd van hun dierbaren.

Toch beschikken mensen over een natuurlijke veerkracht, hen gegeven door Moeder Natuur. Die veerkracht stelt hen in staat om, zelfs na de meest hachelijke gebeurtenissen, hun rug te rechten en samen te bouwen aan een nieuwe, hopelijk betere toekomst.

In Riemst en omstreken werd ook opgelucht adem gehaald. Maar het leed was groot. Meer dan vijfhonderd soldaten uit Riemst en de aangrenzende gemeenten keerden niet terug. Jonge mannen, in de bloei van hun leven, zomaar weggemaaid. Sommigen kregen een graf in hun geboortedorp, anderen lagen ergens in den vreemde begraven. Voor hun families zou het nog jaren duren voor ze wisten waar hun zoon of broer zijn laatste rustplaats had gevonden.

André Jonkers wreef door zijn haren. Als boer had hij van jongs af geleerd te leven met geboorte en dood. Het leven gaf, het leven nam. Dat had hij al vaak moeten aanvaarden op de boerderij, en ook de laatste jaren had hij dat opnieuw ervaren. Noodgedwongen, want zijn mening of hoop hadden geen plaats in de gang der zaken.